

## RECENZIO RUSS VERSTEEG ES JACK P. SAHL AMERIKAI SPORTJOGI TANKONYVEROL

Dr. Mezei Péter

A Sportjog folyóirat az első számaiban kiemelt figyelmet szentelt a sportjogot érintő könyvek/tankönyvek bemutatásának.<sup>1</sup> A jelen recenzió egy egyesült államokbeli tankönyv ismertetésével bővíti a folyóirat Szemle rovatát.

Russ VerSteeg és Jack P. Sahl „*Sports Law – Cases and Materials*” című kötete<sup>2</sup> az amerikai sportjogi szabályozás és joggyakorlat „*textbook*” formában történő ismertetésére vállalkozott. Annak érdekében, hogy e formát sikeresen megérthessük, indokolt elsőként az amerikai jogrendszer néhány alapvető sajátosságát kiemelni.

Az egyik ilyen jellegzetesség, hogy az „amerikai jog” szövetségi és tagállami jogszabályok és joggyakorlat sajátos ötvöze. A szövetségi jogalkotónak (Kongresszus) kizárólag olyan kérdésekben van jogalkotási primátusa, amelyeket az Alkotmány a hatáskörébe utal. A sportjog nem ilyen terület, habár számos eleme közvetlenül érinti a szövetség hatásköreit, különösen akkor, ha valamely sporttal kapcsolatos tevékenység általános szövetségi előírások keretei közé illeszthető (például büntetőjog), illetve tagállamok közötti („*interstate*”) vagy nemzetközi kapcsolatokat érint. Minden olyan esetben, amikor a szövetségi jogalkotási kompetencia hiányzik, a tagállami jogalkotók élveznek elsőbbséget.

Másrészt, az iménti logikából is következően, a szövetségi bíróságok kizárólag akkor járhatnak el sporttal kapcsolatos jogvitákban, ha azok szövetségi törvényeken nyugszanak vagy – kivételesen – a tagállami jogerős döntések felülvizsgálata válik indokolttá. Ennek is betudható, hogy például a „tort jog”, amely minden személyek elleni jogsértést felölel (amely esetek a magyar jogban a magánjogi szerződésen kívüli károkozástól a szabálysértéseken át a büntetőjogig terjednek), alapvetően tagállami jogalkotási és bírósági hatáskörbe tartoznak. Ha azonban a felperes bármilyen szövetségi jogszabályra is hivatkozik keresetében (például versenyjogi, szerzői jogi vagy védjegyjogi törvényre), akkor az ügy automatikusan a szövetségi bíróságok hatáskörébe kerül.

Harmadrészt, az Egyesült Államok jogát szokás precedensjognak nevezni, amely azonban tévedés. Nehezen tagadható, hogy az angol jog (számos eleme) tovább él(t) az Egyesült Államokban, ez azonban az eljárásjogra nem igaz. Sőt, épp a tagállami-szövetségi jog elkülönítés ad magyarázatot arra, miért nincs „szövetségi precedensjog”. A Kongresszus világosan körülhatárolt jogalkotási hatáskörének köszönhetően a jog elsődleges forrásai szövetségi szinten a törvények. (A tagállami jogok erősebben megőrizték a „*common law*” jellegzetességüket. Számos esetben megfigyelhető a tagállami bíróságok által kifejlesztett joggyakorlat precedensszerű érvényesülése.) Az „amerikai precedensjog” létrejöttét ugyancsak hátráltatja, hogy a szövetségi bíróságok nincsenek kötve saját és más bíróságok korábbi ítéleteihez. Ez olyannyira igaz, hogy a szövetségi fellebbviteli bíróságok („*circuit courts*”) gyakran homlokegyenest ellentétes joggyakorlatot fejlesztenek ki.

E három körülmény (számos másik mellett, például az amerikai eljárások „csata elméleten” alapuló logikája, vagyis hogy az ügy urai a felek, és nem a bíró) nagyban meghatározza a jog oktatásának módszertanát is. A releváns törvények mellett a

---

<sup>1</sup> Fejes Mariann: Recenzió az új sportjogi tankönyvről, *Sportjog*, 2020/1. szám, p. 35.; Fejes Mariann: Recenzió egy svájci sportjogi könyvről, *Sportjog*, 2020/1. szám, p. 37-38.; Fejes Péter: Recenzió a Sport és Büntetőjog című könyvről, *Sportjog*, 2020/2. szám, p. 35-36.

<sup>2</sup> Russ VerSteeg - Jack P. Stahl: *Sports Law – Cases and Materials*, Fourth Edition, Vandepul Publishing, Lake Mary, 2019.

precedensjog hiányában is kiemelt szerephez jutnak a bírósági ítéletek a jogi tanulmányok során. A hagyományos amerikai oktatás a jogesetek analizésére helyezi a hangsúlyt. A szókratészi vagy – annak modern amerikai verzióját kidolgozó Christopher Columbus Langdellről elnevezett – langdelliánus módszer az ún. „IRAC” logikára épül. Ennek keretében a hallgatók megismerik az ügy tényállását („*issue*”), a releváns jogforrásokat („*rules*”), a peres felek érveit („*arguments*”) és a bíróság döntését („*conclusion*”).

Russ VerSteeg és Jack P. Sahl tankönyvét ezen felvezetés után lehet és kell szemlélni.<sup>3</sup> A kötet több mint 500 oldalas, és csekély mennyiségű szervezeti szabályzaton felül jogesetek tucatjai, illetve jogirodalmi munkák, valamint a hozzájuk kapcsolódó ellenőrző kérdések segítségével ismerteti meg az olvasót az amerikai (szövetségi és tagállami) sportjog forrásaival és eseti döntéseivel. Ez a módszertan lehetővé teszi, hogy a sportjog iránt fogékony hallgatók egy-egy jogvita kimenetelét és a mögöttes jogszabályok helyes értelmezését megismerjék. Ezen felül abban is segítséget nyújt, hogy az olvasók (hallgatók) aktívan elsajátítsák a jövőbeli sikeres perlés stratégiáját és taktikáját.

A tankönyv, melynek 2019-es kiadása immáron negyedik a sorban, 11 érdemi fejezetre oszlik. Az első fejezet az olimpiai mozgalommal, a szervezeti keretekkel és a doppinggal kapcsolatos amerikai keretrendszert foglalja össze.

Az „érdemi”, amerikai joganyagot a kötet a 2. fejezettől kezdődően tárgyalja. A már említett „tort jogot” három külön fejezetre (2-4. fejezetek) osztva elemzi. Elsőként a sportolók által sportolóknak okozott sérülésekért, valamint a sportlétesítmények üzemeltetőinek felróható károsodásért fennálló felelősséget mutatja be. A második terület az edzői döntésekre és a sportfelszerelésekre visszavezethető károsodások kérdése. A harmadik „tort jogi” fejezet a sportegyesületeknek és a hivatalos személyeknek, például bíróknak, betudható károkozásokat vizsgálja. Különös tekintettel arra, hogy még az egyébként „amatőr” (vagyis díjazással hivatalosan nem járó) egyetemi sporttevékenység is „vérre megy” az Egyesült Államokban, e felelősségi kérdések tisztázása érthető módon került a kötet elejére. Ez ráadásul egy olyan kérdéskör, amely folyamatos fejlődést mutat.<sup>4</sup> Számos olyan eljárás van jelenleg is folyamatban az Egyesült Államokban, amelyek felperesei NFL csapatokat perelnek tudatos, a sportolók egészségét is befolyásoló orvosi döntések meghozataláért, amelyek nyomán az érintett sportolók pályafutása a vártnál hamarabb ért véget.<sup>5</sup>

A kötet 5. fejezete a sportolói szerződésekkel kapcsolatos kérdéseket járja körbe, ide értve néhány ikonikus, történeti példát, mint amilyen Babe Ruth, az amerikai baseball legendás alakjának az 1930-as szerződése. Ez a megállapodás olyan részletekre is kitért, mint hogy Ruth hány nappal a szezonkezdet előtt köteles „munkára jelentkezni” (45 nappal); kitűnő fizikai állapotban kell lennie (lévén a sportoló nem vetette meg se az alkoholt, se az éjszakai szórakozást); semmilyen további sporttevékenységet nem folytathat (szezon közben és azon kívül); vagy a fizetését milyen feltételekkel és milyen időszakokra nézve kapja meg.<sup>6</sup>

Tekintettel arra, hogy a versenysportot monopol szövetségek koordinálják (pl. NBA, NFL, MLB, NHL), sőt az amatőr egyetemi sportversenyek is egy központi szövetség, az

---

<sup>3</sup> Uo., p. xxvii-xxix.

<sup>4</sup> A kérdéskör amerikai futball terén megfigyelhető gyakorlatáról lásd magyar nyelven: Szabó Tünde: A hosszú távú sportsérülések jogi elbírálása az amerikai futballban, *Sportjog*, 2020/1. szám, p. 11-17.

<sup>5</sup> Lásd különösen Etopia Evans, et al., v. Arizona Cardinals Football Club, LLC., et al., 761 *Fed.Appx.* 701 (2019); Richard Dent, et al., v. National Football League, 384 *F.Supp.3d* 1022 (2019) (fellebbezés folyamatban). Mindkét ügy – előbbi másodfokon, utóbbi első fokon – formai okokból került elutasításra.

<sup>6</sup> VerSteeg – Sahl, i.m., p. 154-157.

NCAA irányítása alatt állnak, megkerülhetetlen kérdése az amerikai sportjognak a versenyjog. Az amerikai szövetségi szabályozás, a „*Sherman Antitrust Act*”<sup>7</sup> azonban nem tekinthető irányadónak minden sportág vonatkozásában. Olyannyira nem, hogy közel egy évszázada tartja magát az a helyzet az Egyesült Államokban, hogy a baseball szigorúan tagállami kérdés, s így arra nem alkalmazhatók a „*Sherman Act*” előírásai, melyet a Legfelsőbb Bíróság számos ítéletében megerősített.<sup>8</sup> E kivételes állapotot egy 1998-as szövetségi törvény ugyan módosította, de nem számolta fel azt.<sup>9</sup> Ez utóbbi jogszabály ráadásul súlyos igazságtalanságokat eredményezett, mivel kizárólag az MLB versenyjogi kontrollját tárgyalta – *expressis verbis* kirekesztve a szabályozásból a „kis liga”, a Minor League Baseball (MiLB), szerződéses gyakorlatát. Így fordulhat elő az, hogy miközben az MLB játékosai milliós jövedelmekért sportolnak a nagy csapatoknál, addig a MiLB játékosok átlagos fizetése az amerikai létminimum szintjét sem éri el.<sup>10</sup>

A következő fejezet alapvető alkotmányjogi kérdéseket vizsgál, és bemutatja, hogy miként hivatkoznak felperesek az Amerikai Alkotmány 1. és 14. kiegészítéseire, melyek a szólás- és vallásszabadságról, illetve a személyes szabadságjogokról és tulajdonjogról szólnak. Az e fejezetben ismertetett jogesetek kiváló példaként szolgálnak arra, miként kerülhetnek tagállami jogviták szövetségi bíróságok elé. Nem kevésbé jelentős, alkotmányos háttérrel rendelkező kérdéseket vizsgál a 8. fejezet: a nemi és borszín szerinti különbségtételt az egyetemi sportokban világosan tiltó „*Title IX*”-et, a sportsérülésekkel kapcsolatos „*Rehabilitation Act*”-et, valamint a fogyatékkal élők sportolásával kapcsolatos „*The Americans with Disabilities Act*”-et.

A 9. fejezet a már említett NCAA gyakorlati kérdéseit taglalja. Külön figyelmet érdekelnek az „amatőr” egyetemi sportot átszövő és felváltó professzionális szemlélettel kapcsolatos megállapítások. A 10. fejezetben kaptak helyet a sportügynökök szerepével, tevékenységével és felelősségével kapcsolatos gyakorlati és etikai kérdések, valamint szabályzatok. Az ügynöki tevékenységek szabályozása alapvetően tagállami szintű, ám számos jogvita kerül szövetségi bíróságok elé egyéb, kapcsolódó jogszabályok okán. Végül a kötet 11. fejezete szellemi tulajdonvédelmi – szerzői jogi, védjegyjogi és képmásokhoz fűződő („*publicity rights*”) – kérdésekre fókuszál, melyek a hagyományos (és egyben történeti) példákon túl betekintést engednek a modern e-sport világába is.

Bár a kötet által követett oktatási módszertan kevésbé jellemzi a magyar felsőoktatást, ám a könyv ennek ellenére hasznos segítője lehet az amerikai sportjog iránt érdeklődő magyar olvasóknak. Sőt, analitikus szemléletmódja, valamint a fejezet végén elhelyezett széleskörű irodalmi apparátus is komoly előnyökkel szolgálhat a sportjog hazai kutatói számára.

---

<sup>7</sup> Sherman Antitrust Act of 1890 (26 Stat. 209, 15 U.S.C. §§1–7).

<sup>8</sup> Federal Baseball Club of Baltimore, Inc. v. National League, 259 U.S. 200 (1922); Toolson v. New York Yankees, 346 U.S. 356 (1953); Flood v. Kuhn, 407 U.S. 258 (1972).

<sup>9</sup> Curt Flood Act of 1998, Public Law 105–297 – Oct. 27, 1998. Vö.: VerSteeg – Sahl, i.m., p. 254–262.

<sup>10</sup> Phillip J. Closius - Joseph S. Stephan: *Myth, Manipulation, and Minor League Baseball: How a Capitalist Democracy Engenders Income Inequality* (megjelenés alatt).